

אוניברסיטת העברית בירושלים

סילבוס

יחסים בינלאומיים - סקנדינביה 54889

תאריך עדכון אחרון: 21-07-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תכנית לימודי אירופה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

הטפסות: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכم): ד"ר אורנה קרן-כרמל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Orna.Keren@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: באמצעות אי-מייל, בתיאום מראש

מורים הקורס:

תאור כללי של הקורס:

במהלך הקורס יבחנו היחסים בין מדינות סקנדינביה (דנמרק, שבדיה ונורבגיה) לבין ישראל בשלבי שנות ה-40 ולאורך שנות ה-50. ראשית, יציגו ערכי-היסוד המרכזים את 'המודל הנורדי' – בין היתר פוליטית למיניות אלה הפקו וכך – ומודרניות חברתיות סוציאליידריות, אונשי הון, שווין, "stateness" – במהלך המאה ה-20 (העובדת כי גורלם של יהודים סקנדינביה בשואה שפר עליהם באופן יחסי – בדנמרק ובשבידיה יותר, בנורבגיה פחות – יש בה כדי להעיד על כך). בהמשך, ינתחו היחסים החיבתיים שהתרחשו בין מדינות ישראל הצעירה לבין מדינות סקנדינביה, בדגש על הקשרים ההדוקים שחיברו אותה התקופה בין מפלגות השלטון הסוציאל-דמוקרטיות של סקנדינביה ובין מפא"י. החזון הפוליטי הדומה ושילוב האינטרסים של ארבע המדינות בתחוםה הקרה הפקו את מדינות סקנדינביה לבנות-ברית מסורות ונאמנות של ישראל בעשור הראשון לקיומה.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להפגין ידע מוצק כמו גם חדשני על ארצות סקנדינביה – אזור "יהודי של אירופה". לנתח באופן ביקורתי אירועים שהתרחשו בעבר ותהליכים ארכוי-טוווח. לחקור באופן עצמאי בהתאם על ניתוח מגוון רחב של מקורות.

דרישות נוכחות (%):

90%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, מצגות ודיונים.

רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס:

מבוא

יחסים ישראל-סקנדינביה ממוקף הציפור מהי סקנדינביה – נסיען להגדיר תפיסת עולם א' מהי סקנדינביה – נסיען להגדיר תפיסת עולם ב' סקנדינביה במלחמת העולם השנייה

דנמרק והשואה

נורבגיה והשואה

שבידיה והשואה

ישראל וסקנדינביה – ההתחלת

ישראל וסקנדינביה – נקודות מפגש

ישראל וסקנדינביה – יוזמות כשלות

חומר חובה לקריאה:

שיעור ראשון

מבוא

להרחבת - רשות:

Mary Hilson, *The Nordic Model – Scandinavia since 1945*, (London, 2007).

שיעור שני

יחס ישראל-סקנדינביה ממוקף הציפור

להרחבת - רשות:

משה יגר, "ישראל-שוודיה: תולדות 'חסים מסוימים'", בשירות החוץ ולאחריו (ירושלים, 2014), עמ' 141-156.

שיעור שלישי

מהי סקנדינביה – נסיען להגדיר תפיסת עולם א'

קריאה חובה:

Mary Hilson, "Introduction: The Historical Meanings of Scandinavia", in: *The Nordic Model – Scandinavia since 1945* (London, 2007), pp. 11-24.

להרחבת - רשות:

Nordic Democracy: Ideas, Issues, and Institutions in Politics, Economy, Education, Social and Cultural Affairs of Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden, Eds.: E. Allardt, N. Andren, E. J. Friis, G. P. Gilason, S. Sparre Nilson, H. Valen, F. Wendt, F. Wisti, (Copenhagen, 1981).

שיעור רביעי

מהי סקנדינביה – נסיען להגדיר תפיסת עולם ב'

קריאה חובה:

Mary Hilson, "Consensual Democracies? The Nordic Political Model", in: *The Nordic Model – Scandinavia since 1945* (London, 2007), pp. 25-5.

שיעור חמישי

סקנדינביה במלחמת העולם השנייה

קריאה חובה:

Allan Little, "Conclusion, in: Gilmour & Stephenson (Eds.), *Hitler's Scandinavian Legacy*, (London, 2013), pp. 221-232.

להרחבת - רשות:

Hitler's Scandinavian Legacy, The Consequences of the German Invasion for the Scandinavian Countries, Then and Now, Eds. John Gilmour and Jill Stephenson (Great Britain, 2013).

שיעור שישי
דנמרק והשואה
קריאה חובה:

Claus Bryld, "'The Five accursed years' - Danish perception and usage of the period of the German Occupation, with a wider view to Norway and Sweden", *Scandinavian Journal of History* 32:1 (2007), pp. 86-115.

להרחבה - רשות:

Steffen Werther, "'Nordic-Germanic' Dreams and National Realities, A Case Study of the Danish Region of Sønderjylland, 1933-1945", *Racial Science in Hitler's New Europe*, 1938-1945, (Nebraska, 2013), pp. 129-149.

Orna Keren-Carmel, "Like lambs to the rescue: the survivors and the rescue of Danish Jewry in the Holocaust", *Holocaust Studies* 22:4 (2016), pp. 339-356.

Orna Keren-Carmel, "Another piece in the puzzle: Denmark, Nazi Germany, and the rescue of Danish Jewry", *Holocaust Studies* 24:2 (2018), pp. 172-182.

שיעור שביעי
נורבגיה והשואה
קריאה חובה:

Bjarte Bruland & Mats Tangestuen , "The Norwegian Holocaust – Changing Views and Representations", in: *Scandinavian Journal of History* Vol. 36, No. 5 (December 2011), pp. 587-604.

להרחבה - רשות:

Terje Emberland, "Pure-Blooded Vikings and Peasants, Norwegians in the Racial Ideology of the SS", *Racial Science in Hitler's New Europe*, 1938-1945, (Nebraska, 2013), pp. 108-128.

שיעור שמני
שבדיה והשואה
קריאה חובה:

Johan Ostling, "The Rise and Fall of Small-State Realism – Sweden and the Second World War, in: *Nordic Narratives of the Second World War* , Eds. Stenius, Österberg & Östling (Lund, 2011), pp. 127-148.

להרחבה - רשות:
למי יחיל, "פעולות עצרה והצלחה במדינות הסקאנдинאיות למען אסיריו מחנות הריכוז", קובץ יד ושם ו', .155-189 (1966), עמ'

שיעור תשע'
ישראל וסקנדינביה- ההתחלת
קריאה חובה:

שלומי שטרית, "תיק 148/48: 'העברית לא נודע' – משטרת ישראל חוקרת את רצח ברנדוט", עלי זית

וחרבטו (2015), עמ' 224-225.
להרחבה - רשות:
צבי צמרת, "הרוץ ברכdot: מבט נוסף על פרשת התיעור", עלי זית וחרבטו (2015), עמ' 187-224.

שיעור עשר
ישראל וסקנדינביה – נקודות מגש
הריאת חובה:

Michel B. Oren, "Ambivalent Adversaries: David Ben-Gurion and Israel vs. the United Nations and Dag Hammarskjold, 1956-57", *Journal of Contemporary History* 27 (1992), pp. 89-127.

הרחבה - רשות:
איתן ברק, "המבחן שנשכח: ישראל, מצרים וחופש השיט בתעלת סואץ, 1957-1967", עיונים בתקומת ישראל: 11, (קריית שדה-בוקר, 2001), עמ' 80-131.
משרד החוץ: 50 הימים הראשונים,עורכים: מ. יגר, י. גוברין וא. עודד (תל אביב, 2002).
Hilde Henriksen Waage, "How Norway Became One of Israel's Best Friends", *Journal of Peace Research* 37:2 (2000), pp. 189-211.

שיעור אחד-עשר
ישראל וסקנדינביה – יוזמות כשלות
הריאת חובה:
גונאר מירדל, "מעבר למדינת הרוחה", המחשבה הסוציאליסטית בת-זמננו 1965-1939, (תל אביב, 1965), עמ' 485-479.
הרחבה - רשות:
Israel in the Third World, Eds.: M. Curtis & S. A. Gitelson, (New Brunswick, 1976).

שיעור שניים-עشر
המחשבת הסוציאליסטית
הריאת חובה:
חיים חיל, "בשורות הסוציאליזם הסקאנדיינובי", הסוציאליזם הסקאנדיינובי בהגשתו, (תל אביב, 1966), עמ' 265-256.
טורולף אלסטר, "אל תוך עולם חדש", המחשבה הסוציאליסטית בת-זמננו 1939-1965, (תל אביב, 1965), עמ' 478-470.

הרחבה - רשות:
ויגו קמפלון, סוציאליזם בעידן העתיד, (בית ברל, 1968).
Mary Hilson, "The Nordic Model of Welfare", in: *The Nordic Model - Scandinavia since 1945*, (London, 2007), pp. 87-115.

שיעור שלושה-עشر
סיכום

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכיב הציען הסופי :
מבחן מסכם בכתוב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 40 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 50 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דוחות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: